

Живко Момчев от Център за горски науки:

Хората търсят все по-близък контакт с природата и повече знания за естествените науки

Живко Момчев е роден през 1989 г. в София. Завършва ЛТУ със специалност „Алтернативен туризъм“. Реализира се като планински водач, автор на туристически пътеводители, предприемач в алтернативния туризъм, пътешественик по суша и вода на собствена тяга. Професионалният му опит е основно в сферата на обслужването и мениджмънта на различни позиции – от водене на пешеходни и велосипедни турове и хижарство до управление и консултиране на различни предприятия в малкия и средния бизнес. През последните 10 години е бил ангажиран като учредител и визионер в Асоциацията за пешеходен туризъм „Ойларипи“, програмен директор на Клуб на пътешественика и член на интелектуалния тръст на Център за горски науки. В момента представлява само последната от изброените организации, основната дейност на която е свързана с повишаване на гражданското образование за дивата природа.

– Г-н Момчев, има ли желание българинът да поопие знания и умения за живот сред природата?

– Хората търсят все по-близък контакт с природата – за спорт, рекреация, вдъхновение. Това предопределя повишения интерес към знанието за природните науки.

В работата и в ежедневието комуникация сме установили, че масово познанията за дивата природа се свеждат до клиширани фрази като „България има невероятно красива и запазена природа“. Рядко обаче хората са способни да ги защитят аргументирано и единствената причина за това е незнанието.

Вече десет години работим в тази ниша и мога нескромно да заявя, че сме постигнали значителни резултати. Предлагаме курсове и обучения, насочени към хора от всички възрасти без значение от предишен опит или образование. Засягаме актуални теми и се стремим да обясняваме всичко на достъпен език – от физиологията на организмите, през основните закони на екологията до сложните връзки като значението на микоризните гъби за промените в климата.

Когато поставяхме основите на тези дейности, бяхме едва седем души, всеки експерт в различна област на ботаниката. Днес работим с над 40 съмишленици и експерти в най-различни направления на науката като молекулярната биология и биотехнологиите, фитоекология, етеричномаслени и лечебни растения, микология, лихенология, химия на полимерите, меди-

цинска и фармацевтична химия, фармакогнозия, дендрология, дендрохронология, агрономия и растителна защита, кулинарна журналистика, хуманна медицина и токсикология, право и законодателство, астрономия и други. Сред лекторите ни има откриватели на нови за България и за науката видове, участници в Националната антарктическа експедиция, членове на ДАФНИ, носители на награди „Акад. Румен Цанев“ и „Питагор“, участници в научни алпийски и пещерни експедиции, откриватели на черни дупки, общественици, народни и общински представители.

– Кои теми в областта са най-интересни на хората?

– Преди десетилетие стартирахме със силна ботаническа експертиза и това естествено предопредели първите обучения, отворени към широката общественост, да бъдат в тази тема. Провеждали сме както встъпителни за науката, така и много нишови курсове. Каква ще бъде програмата занапред – никой не знае, защото процесът се движи изцяло от курсистите и необходимостите, които забелязваме. Ето два примера – при провеждане на един от пилотните ни курсове на тема „Билкарство“ установихме, че участниците изпитват сериозни затруднения с морфологията и систематиката на растенията. Ето защо включихме в програмата курс „Систематика и морфология на лечебните растения в България“. Друг пример – при провеждане на

курс по микология основното затруднение в изучаването на симбиотичните отношения между дървета и гъби се оказва непознаването на дървесните видове. Това стана повод за организиране на курс по дендрология, а повишеният интерес към него и към атрактивния лектор от своя страна доведоха до провеждането на курс по дендрохронология. Той е в ход в момента и въпреки че това е една от нишовите ни теми, неочаквано се радва на доста голям интерес. През годината ни предстоят още много интересни теми като следознание, багрилни растения, почвознание, едnodневни класове, посветени на маслиновото дърво и зехтина, какаовото дърво и шоколада, наблюдения на птици, курс за запознаване с основните опрашители, тематични киноветери, куизове, срещи с интересни лектори.

– Как намирате своите лектори?

– Процесът е взаимен – когато имаме нужда от експерт, търсим начин да се свържем с подходящия лектор. Често лектори по една тема проявяват интерес към обученията от близка или друга тема и това е страхотно, защото така се развиваме като общност. Няма как да не се похваля, че имаме и бивши курсисти, които надградиха професионално интересите си в определени теми и вече са лектори в нашите курсове. При това в доста сериозни науки като цитология, лихенология, отровни растения.

– На кои места у нас сте провеждали практическите си занимания?

– Много по-лесно ще ми е да кажа на кои места не сме провеждали курсове – това са местообитанията, започващи с кодове 1- и 7-, или съответно разнообразието от крайбрежни и халопитни местообитания и преовлажнени тресавища, калища и мочурища. Разбираемо – не поради липса на желание. Надяваме се инфраструктурните подобрения през следващите години да направят места като Странджа, Дуранкулак, а също не и делтата на Дунав по-достъпни. Ако трябва да споделя конкретни атрактивни локации – работили сме в производствените площи на популярна крафт пивоварна, в затвора на о. Белене, на билото на планината Славянка и на остров по средата на родопски язовир.

Тук е моментът да изразя благодарност към колегите от горския сектор за техния благороден, всеотдаен и често рисков труд. Освен с преподавателите от

С участниците в курс по билкарство, 2021 г., на връх Исполин, Стара планина

Постиженията на участници в уроци по багрене на вълна

Лесотехническият университет сме работили с бивши и настоящи кадри на почти всички наши природни и национални паркове. Това е добра възможност за любителите на природата, които участват в нашите курсове, защото предоставяме възможност да

посетим местата с най-добре запазена природа в компанията на хората, които най-добре ги познават. А парковете „Беласица“, „Витоша“ и „Централен Балкан“ са се превърнали в наш втори дом – любими места, които ежегодно включваме в програмата.

– Към кои курсове има най-голям интерес?

– Разполагаме с много теми, а в годината има едва 365 дни – на практика не можем да си позволим теми, които не са актуални. От гледна точка на курсистите най-голям интерес има към занятията, които дават повече практически умения. Съвременният човек вече привикна на мигновен и безплатен достъп до информация. Това, от което има реална нужда, е усвояване на нови умения.

– Какъв документ получават курсистите, когато завършат?

– Сертификат за успешно завършен курс, който удостоверява, че те са положили успешно изпит. Предпочитаме да не го наричаме документ, а спомен – защото емоционалната му стойност е много по-висока от юридическата. Надявам се да е от тези спомени, които ще намерят място на пиедестала на тяхната секция наред с други предмети, които ги карат да се чувстват добре и да се усмихват по-често.

Въпросите зададе Женя СТОИЛОВА
Снимки: Йордан ДАМЯНОВ и архив на автора